

Deloitte.

KPMG

pwc

เอกสารประกอบการสัมมนาทางวิชาการ (ไม่เสียค่าใช้จ่าย)

โครงการสัมมนา เสริมความคิด ตัดปีกวิชาชีพ กับคณะพาณิชย์ฯ ธรรมศาสตร์
โดยการสนับสนุนจากมูลนิธิบุญชู โรจนเสถียร, บริษัท ดีลอยท์ ทูช ไร้มัทสุ ไชยยศ สอบบัญชี จำกัด,

บริษัทสำนักงาน อี วาย จำกัด, บริษัท เคพีเอ็มจี ภูมิภาคไทย สอบบัญชี จำกัด

และ บริษัท ไพร์ซวอเตอร์เฮาส์คูเปอร์ส เอบีเอส จำกัด

เรื่อง “เครื่องมือทางการเงิน : IFRS 9”

โดย

รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สุภัทรกุล

รองอธิการบดีฝ่ายการคลัง มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

รองศาสตราจารย์ภาควิชาการบัญชี คณะพาณิชย์ศาสตร์และการบัญชี มธ.

ประธานคณะกรรมการกำหนดมาตรฐานการบัญชี

สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์

วันจันทร์ที่ 26 พฤศจิกายน 2561

เวลา 13.15 – 16.30 น.

ณ ห้องประชุมประกอบ หุตะสิงห์

อาคารอเนกประสงค์ 1 ชั้น 3 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ท่าพระจันทร์

The First and Only Triple-Crown Business School in Thailand

Derivatives & Hedge Accounting

Somchai Supattarakul
Thammasat Business School
November 26, 2018

Derivatives

Forward

Option Futures

Swap

Hedge Accounting

Fair Value Hedge

Cash Flow Hedge

Hedge of a Net Investment
in a Foreign Operation

3

ความเสี่ยง

และ

การป้องกันความเสี่ยง

4

ความเสี่ยงคืออะไร

บริษัท ก จำกัด ขายสินค้าให้ลูกค้าในต่างประเทศ โดยกำหนดราคาเป็นสกุลเงินเหรียญสหรัฐ (USD) เป็นจำนวนเงิน USD 100,000 โดยอัตราแลกเปลี่ยน ณ วันที่ขายสินค้า (Spot Rate) คือ **USD 1 เท่ากับ 35 บาท** ดังนั้น บริษัทจึงรับรู้รายได้จากการขายเท่ากับ **3,500,000 บาท** ($USD\ 100,000 \times 35\ \text{บาท}$) และมีลูกหนี้การค้าเป็นจำนวนเงิน USD 100,000 ซึ่งแสดงค่าเป็นสกุลเงินบาทเท่ากับ **3,500,000 บาท** ($USD\ 100,000 \times 35\ \text{บาท}$) และอีก 1 เดือนถัดมา เมื่อถึงกำหนดชำระค่าสินค้า ลูกค้าจ่ายชำระ USD 100,000

ความเสี่ยงคืออะไร

หากในวันรับเงิน อัตราแลกเปลี่ยน คือ **USD 1 เท่ากับ 34.50 บาท** บริษัทจะมีผลขาดทุนจากอัตราแลกเปลี่ยนเท่ากับ **50,000 บาท** ($USD\ 100,000 \times (34.50\ \text{บาท} - 35.00\ \text{บาท})$)

หากในวันรับเงิน อัตราแลกเปลี่ยน คือ **USD 1 เท่ากับ 35.30 บาท** บริษัทจะมีผลกำไรจากอัตราแลกเปลี่ยนเท่ากับ **30,000 บาท** ($USD\ 100,000 \times (35.30\ \text{บาท} - 35.00\ \text{บาท})$)

บริษัทมีโอกาสที่จะขาดทุนหรือกำไรจากอัตราแลกเปลี่ยนก็ได้ ขึ้นอยู่กับอัตราแลกเปลี่ยนในอนาคต ดังนั้น “**ความเสี่ยง**” คือ ความเสี่ยงจากอัตราแลกเปลี่ยนซึ่งเกิดจากความผันผวนของอัตราแลกเปลี่ยน

ความเสี่ยงคืออะไร

บริษัท ข จำกัด เป็นบริษัทที่ใช้เหล็กเป็นวัตถุดิบในการผลิตสินค้า โดยบริษัทมีความต้องการใช้เหล็กปริมาณ 10,000 กิโลกรัม ในอีก 1 เดือนข้างหน้า

ราคาเหล็กในวันนี้เท่ากับ 20 บาทต่อกิโลกรัม หากซื้อเหล็กในวันนี้ บริษัทจะจ่ายซื้อเหล็กเป็นจำนวนเงิน 200,000 บาท (10,000 กิโลกรัม x 20 บาท)

7

ความเสี่ยงคืออะไร

หากราคาเหล็กในเดือนหน้าคือ 21 บาทต่อกิโลกรัม บริษัทต้องจ่ายซื้อเหล็กเป็นจำนวนเงิน 210,000 บาท (10,000 กิโลกรัม x 21 บาท)

หากราคาเหล็กในเดือนหน้าคือ 19 บาทต่อกิโลกรัม บริษัทต้องจ่ายซื้อเหล็กเป็นจำนวนเงิน 190,000 บาท (10,000 กิโลกรัม x 19 บาท)

ความผันผวนของราคาเหล็กทำให้บริษัทจ่ายซื้อเหล็กในราคาสูงหรือราคาต่ำก็ได้ และนี่คือ “ความเสี่ยง”

8

ความเสี่ยงคืออะไร

ความเสี่ยงไม่ได้หมายถึงโอกาสในการเกิดขาดทุนจากอัตราแลกเปลี่ยนหรือโอกาสในการซื้อเหล็กในราคาสูงเท่านั้น โอกาสในการเกิดกำไรจากอัตราแลกเปลี่ยนหรือโอกาสในการซื้อเหล็กในราคาต่ำก็ถือเป็นความเสี่ยง

“ความเสี่ยงคือความไม่แน่นอน”

9

การป้องกันความเสี่ยง

อนุพันธ์ (Derivatives) เป็นเครื่องมือป้องกันความเสี่ยง

อนุพันธ์ที่นิยมใช้ป้องกันความเสี่ยง

- ❖ สัญญาซื้อขายล่วงหน้าหรือสัญญาฟอร์เวิร์ด (Forward Contract)
- ❖ ฟิวเจอร์ส (Futures)
- ❖ สิทธิเลือกหรือออพชัน (Options)
- ❖ สัญญาแลกเปลี่ยนหรือสวอป (Swaps)

10

การป้องกันความเสี่ยง

บริษัท ก จำกัด ขายสินค้าให้ลูกค้าในต่างประเทศ USD 100,000 (อัตราแลกเปลี่ยน ณ วันที่ขายสินค้า คือ USD 1 เท่ากับ 35 บาท) บริษัทจึงรับรู้รายได้จากการขายเท่ากับ 3,500,000 บาท และมีลูกหนี้การค้า USD 100,000 ซึ่งแสดงค่าเป็นสกุลเงินบาท 3,500,000 บาท และจะรับชำระอีก 1 เดือนถัดมา

บริษัท ก ต้องการป้องกันความเสี่ยงจากความผันผวนของอัตราแลกเปลี่ยน โดยเข้าทำสัญญาฟอว์เวิร์ดกับธนาคารเพื่อจะขาย USD 100,000 ในอีก 1 เดือนข้างหน้า ในอัตราแลกเปลี่ยนที่ตกลงไว้ล่วงหน้า (Forward Rate) คือ USD 1 เท่ากับ 34.80 บาท

11

การป้องกันความเสี่ยง

กรณี A

ในเดือนถัดไป อัตราแลกเปลี่ยน (Spot Rate) คือ USD 1 เท่ากับ 34.50 บาท บริษัทจะมีผลขาดทุนจากอัตราแลกเปลี่ยนของลูกหนี้การค้าเท่ากับ 50,000 บาท ($USD 100,000 \times (34.50 \text{ บาท} - 35.00 \text{ บาท})$)

ในเวลาเดียวกัน บริษัทจะมีผลกำไรจากการเปลี่ยนแปลงมูลค่ายุติธรรมของสัญญาฟอว์เวิร์ดเท่ากับ 30,000 บาท ($USD 100,000 \times (34.80 \text{ บาท} - 34.50 \text{ บาท})$)

A

โดยรวม บริษัทจะมีผลขาดทุน 20,000 บาท

12

การป้องกันความเสี่ยง

กรณี B

ในเดือนถัดไป อัตราแลกเปลี่ยน (Spot Rate) คือ USD 1 เท่ากับ 35.30 บาท บริษัทจะมีผลกำไรจากอัตราแลกเปลี่ยนของลูกหนี้การค้าเท่ากับ 30,000 บาท ($USD 100,000 \times (35.30 \text{ บาท} - 35.00 \text{ บาท})$)

ในเวลาเดียวกัน บริษัทจะมีผลขาดทุนจากการเปลี่ยนแปลงมูลค่ายุติธรรมของสัญญาฟอว์เวิร์ดเท่ากับ 50,000 บาท ($USD 100,000 \times (34.80 \text{ บาท} - 35.30 \text{ บาท})$)

B โดยรวม บริษัทจะมีผลขาดทุน 20,000 บาท

13

การป้องกันความเสี่ยง

บริษัทจะมีผลขาดทุนโดยรวม 20,000 บาท
ไม่ว่าอัตราแลกเปลี่ยนในอนาคตจะเป็นอย่างไร

นี่คือ “การป้องกันความเสี่ยง”

การทำให้ “ความไม่แน่นอน”
กลายเป็น “ความแน่นอน”

14

การป้องกันความเสี่ยง

การป้องกันความเสี่ยงไม่ได้ทำให้บริษัทหลีกเลี่ยงผลขาดทุนหรือกำไรจากอัตราแลกเปลี่ยนสำหรับลูกหนี้การค้า ความผันผวนของอัตราแลกเปลี่ยนทำให้บริษัทต้องรับรู้กำไรหรือขาดทุนจากอัตราแลกเปลี่ยน แต่ในเวลาเดียวกันบริษัทก็มีผลกำไรหรือขาดทุนจากสัญญาฟอว์เวิร์ดด้วย

การป้องกันความเสี่ยงคือการที่ผลกำไรหรือขาดทุนจากเครื่องมือที่ใช้ป้องกันความเสี่ยง (Hedging Instrument) สามารถหักลบกับผลกำไรหรือขาดทุนจากรายการที่ป้องกันความเสี่ยง (Hedged Item)

15

การป้องกันความเสี่ยง

บริษัท ข จำกัด เป็นบริษัทที่ใช้เหล็กเป็นวัตถุดิบในการผลิตสินค้า มีความต้องการใช้เหล็กปริมาณ 10,000 กิโลกรัม ในอีก 1 เดือนข้างหน้า ราคาเหล็กในวันนี้เท่ากับ 20 บาทต่อกิโลกรัม

บริษัท ข ต้องการป้องกันความเสี่ยงจากความผันผวนของราคาเหล็ก โดยเข้าทำสัญญาฟอว์เวิร์ดกับผู้ขายเหล็กรายหนึ่งเพื่อซื้อเหล็ก 10,000 กิโลกรัม ในอีก 1 เดือนข้างหน้า ในราคาที่ตกลงไว้ล่วงหน้า (Forward Price) เท่ากับ 20.25 บาทต่อกิโลกรัม

16

การป้องกันความเสี่ยง

หากราคาเหล็กในเดือนหน้าเท่ากับ 21 บาทต่อกิโลกรัม บริษัทจะจ่ายซื้อเหล็กตามราคาที่ตกลงกันไว้แล้ว 202,500 บาท (10,000 กก. x 20.25 บาท)

หากราคาเหล็กในเดือนหน้าเท่ากับ 19 บาทต่อกิโลกรัม บริษัทจะจ่ายซื้อเหล็กตามราคาที่ตกลงกันไว้แล้ว 202,500 บาท (10,000 กก. x 20.25 บาท)

บริษัทจะจ่ายซื้อเหล็กในราคา 202,500 บาท ไม่ว่าราคาเหล็กในอนาคตจะเป็นอย่างไร . . . นี่คือการป้องกันความเสี่ยง ซึ่งทำให้ “ความไม่แน่นอน” กลายเป็น “ความแน่นอน”

17

“ความเสี่ยงคือความไม่แน่นอน”

“การป้องกันความเสี่ยง
คือการทำให้ความไม่แน่นอน
กลายเป็นความแน่นอน”

18

Types of Derivatives and Hedges

Non-hedging Derivative Instruments

Held-for-Trading

Classified as FA/FL at Fair Value through Profit or Loss (**FVPL**)

- ❖ Non-hedging derivatives are included in the statement of financial position as either assets or liabilities at their fair value measured at the date of the statement of financial position.
- ❖ The gains or losses resulting from the changes in the fair value of a non-hedging derivative are recognized in profit or loss.

Hedging Derivative Instruments

Fair Value Hedge

Derivatives intended to hedge against the changes in the **FAIR VALUE** of
(1) an existing asset or liability or
(2) an unrecognized firm commitment.

Cash Flow Hedge

Derivatives intended to hedge against the variability of **FUTURE CASH FLOWS** associated with
(1) a highly probable forecast transaction or
(2) an existing asset or liability.

Hedge of a Net Investment in a Foreign Operation

19

Hedge Accounting

Identification of Hedged Item

Nature of Risk Being Hedged

Identification of Hedging Instrument

20

ความเสี่ยงและการป้องกันความเสี่ยง

บริษัท ก จำกัด ขายสินค้าให้ลูกค้าในต่างประเทศ USD 100,000 (อัตราแลกเปลี่ยน ณ วันที่ขายสินค้า คือ USD 1 เท่ากับ 35 บาท) บริษัทจึงรับรู้รายได้จากการขายเท่ากับ 3,500,000 บาท และมีลูกหนี้การค้า USD 100,000 ซึ่งแสดงค่าเป็นสกุลเงินบาท 3,500,000 บาท และจะรับชำระอีก 1 เดือนถัดมา

บริษัท ก ต้องการป้องกันความเสี่ยงจากความผันผวนของอัตราแลกเปลี่ยน โดยเข้าทำสัญญาฟอว์เวิร์ดกับธนาคารเพื่อจะขาย USD 100,000 ในอีก 1 เดือนข้างหน้า ในอัตราแลกเปลี่ยนที่ตกลงไว้ล่วงหน้า (Forward Rate) คือ USD 1 เท่ากับ 34.80 บาท

ก

21

ความเสี่ยงและการป้องกันความเสี่ยง

บริษัท ก มีลูกหนี้การค้าซึ่งมูลค่ายุติธรรมจะเปลี่ยนแปลงตามความผันผวนของอัตราแลกเปลี่ยนในอนาคต (Nature of Risk Being Hedged) ลูกหนี้การค้าถือเป็นสินทรัพย์ที่รับรู้ในงบการเงินและเป็นรายการที่ป้องกันความเสี่ยง (Hedged Item)

บริษัทใช้สัญญาฟอว์เวิร์ดเป็นเครื่องมือที่ใช้ป้องกันความเสี่ยง (Hedging Instrument)

ก

การป้องกันความเสี่ยงมูลค่ายุติธรรม
(Fair Value Hedge)

22

ความเสี่ยงและการป้องกันความเสี่ยง

บริษัท ข จำกัด เป็นบริษัทที่ใช้เหล็กเป็นวัตถุดิบในการผลิตสินค้า มีความต้องการใช้เหล็กปริมาณ 10,000 กิโลกรัม ในอีก 1 เดือนข้างหน้า ราคาเหล็กในวันนี้เท่ากับ 20 บาทต่อกิโลกรัม

บริษัท ข ต้องการป้องกันความเสี่ยงจากความผันผวนของราคาเหล็ก โดยเข้าทำสัญญาฟอว์เวิร์ดกับผู้ขายเหล็กรายหนึ่งเพื่อซื้อเหล็ก 10,000 กิโลกรัม ในอีก 1 เดือนข้างหน้า ในราคาที่ตกลงไว้ล่วงหน้า (Forward Price) เท่ากับ 20.25 บาทต่อกิโลกรัม

ข

23

ความเสี่ยงและการป้องกันความเสี่ยง

สำหรับบริษัท ข รายการที่ป้องกันความเสี่ยง (Hedged Item) คือกระแสเงินสดในอนาคตที่เกี่ยวข้องกับการซื้อเหล็กในอนาคตที่คาดการณ์ไว้ ซึ่งกระแสเงินสดนี้มีความไม่แน่นอน ขึ้นอยู่กับความผันผวนของราคาเหล็กในอนาคต (Nature of Risk Being Hedged)

บริษัทใช้สัญญาฟอว์เวิร์ดเครื่องมือที่ใช้ป้องกันความเสี่ยง (Hedging Instrument)

ข

การป้องกันความเสี่ยงกระแสเงินสด
(Cash Flow Hedge)

24

ดูตัวอย่างเพิ่มเติม แล้วมาลองช่วยกันคิดว่าเป็น

Fair Value Hedge

หรือ

Cash Flow Hedge

25

บริษัทเอ กู้ยืมเงินจากธนาคารในต่างประเทศโดยกู้เป็นเงินสกุลเหรียญสหรัฐ USD 1 ล้าน มูลค่ายุติธรรมของหนี้สินนี้จะเปลี่ยนแปลงตามความผันผวนของอัตราแลกเปลี่ยนในอนาคต

บริษัทจึงเข้าทำสัญญาฟอว์เวิร์ดเพื่อซื้อเงินสกุลเหรียญสหรัฐ USD 1 ล้าน ในอนาคตในอัตราแลกเปลี่ยนที่ตกลงกันไว้ล่วงหน้า

Fair Value Hedge

มูลค่ายุติธรรมของเงินกู้ยืมเป็น Hedged Item
สัญญาฟอว์เวิร์ดเป็น Hedging Instrument
ความเสี่ยงเกิดจากความผันผวนของอัตราแลกเปลี่ยน

A

26

บริษัทบี ทำสัญญาที่จะขายเหล็กปริมาณ 10,000 กิโลกรัม ในอีก 1 เดือนข้างหน้า ให้กับลูกค้ารายหนึ่งในราคาที่ตกลงกันไว้แล้ว (ข้อผูกมัดซึ่งบริษัทบอกเลิกไม่ได้) ความเสี่ยงเกิดจากความผันผวนของราคาเหล็กที่มีต่อมูลค่ายุติธรรมของมูลค่ายุติธรรมของ “ข้อผูกมัด” ที่ยังไม่ได้รับรู้

บริษัทจึงเข้าทำสัญญาฟอว์เวิร์ดเพื่อจะซื้อเหล็กปริมาณ 10,000 กิโลกรัม ในอีก 1 เดือนข้างหน้าในราคาที่ตกลงกันไว้ล่วงหน้า

Fair Value Hedge

มูลค่ายุติธรรมของข้อผูกมัดที่บอกเลิกไม่ได้เป็น Hedged Item
สัญญาฟอว์เวิร์ดเป็น Hedging Instrument
ความเสี่ยงเกิดจากความผันผวนของราคาเหล็ก

B

27

บริษัทซี ทำข้อตกลงว่าจะขายเหล็ก 10,000 กิโลกรัม ในอีก 1 เดือนข้างหน้า โดยไม่ได้ตกลงเรื่องราคา (ในอนาคตก็จะขายกันในราคาตลาด ณ วันที่มีการส่งมอบเหล็ก) ความเสี่ยงคือความไม่แน่นอนเกี่ยวกับกระแสเงินสดรับในอนาคต (การขายที่จะเกิดขึ้นในอนาคต)

บริษัทจึงเข้าทำสัญญาฟอว์เวิร์ดเพื่อจะขายเหล็กปริมาณ 10,000 กิโลกรัม ในอีก 1 เดือนข้างหน้าในราคาที่ตกลงกันไว้ล่วงหน้า

Cash Flow Hedge

กระแสเงินสดในอนาคตของรายการที่คาดการณ์เป็น Hedged Item
สัญญาฟอว์เวิร์ดเป็น Hedging Instrument
ความเสี่ยงเกิดจากความผันผวนของราคาเหล็ก

C

28

บริษัท X กู้ยืมเงินจากบริษัท Y จำนวน 50 ล้านบาท อัตราดอกเบี้ยเท่ากับ $MLR + 1\%$ ต่อปี จ่ายดอกเบี้ยทุกปี

ทั้งสองบริษัทนี้มีความเสี่ยงอะไร

ความเสี่ยงคือ . . .

บริษัท X คือกระแสเงินสดจ่ายในอนาคตสำหรับดอกเบี้ย
บริษัท Y คือกระแสเงินสดรับในอนาคตจากดอกเบี้ย

29

บริษัท X เข้าทำสัญญา Interest Rate Swap กับธนาคารแห่งหนึ่งเพื่อ

- ❖ **จ่ายเงิน** ที่คำนวณจากอัตราดอกเบี้ยคงที่ตามที่ตกลงกับธนาคาร
- ❖ **รับเงิน** ที่คำนวณจากอัตราดอกเบี้ย $MLR + 1\%$ (เงินรับจากธนาคารจะนำไปจ่ายดอกเบี้ยให้บริษัท Y)

เสมือนว่าบริษัทเปลี่ยนเงินกู้จากอัตราดอกเบี้ยลอยตัวเป็นอัตราดอกเบี้ยคงที่

Cash Flow Hedge

กระแสเงินสดในอนาคตของเงินกู้ (หนี้สิน) เป็น Hedged Item

Interest Rate Swap ถือเป็น Hedging Instrument

ความเสี่ยงเกิดจากความผันผวนของอัตราดอกเบี้ย

30

บริษัท Y เข้าทำสัญญา Interest Rate Swap กับธนาคารแห่งหนึ่งเพื่อ

- ❖ **รับเงิน**ที่คำนวณจากอัตราดอกเบี้ยคงที่ตามที่ตกลงจากธนาคาร
- ❖ **จ่ายเงิน**ที่คำนวณจากอัตราดอกเบี้ย MLR + 1% (นำดอกเบี้ยที่ได้รับจากบริษัท X มาจ่ายให้ธนาคาร)

เสมือนว่าเปลี่ยนเงินให้กู้จากอัตราดอกเบี้ยลอยตัวเป็นอัตราดอกเบี้ยคงที่

Cash Flow Hedge

Y

กระแสเงินสดในอนาคตของเงินให้กู้ (สินทรัพย์) เป็น Hedged Item

Interest Rate Swap ถือเป็น Hedging Instrument

ความเสี่ยงเกิดจากความผันผวนของอัตราดอกเบี้ย

How to Account for Fair Value Hedge

Derivative Hedging Instrument

- The derivative is measured at its **Fair Value** and reported as an asset or liability.
- The gain or loss from a change in its fair value is **recognized in profit or loss.**

Hedged Item

- The gain or loss from a change in the fair value of the hedged item due to the hedged risk is **recognized in profit or loss.**

Derivative Hedging Instrument

- The derivative is measured at its **Fair Value** and reported as an asset or liability.
- The **effective portion** of the gain or loss from a change in its fair value is recognized as **Other Comprehensive Income (OCI)** and the cumulative gain or loss is recognized in **profit or loss** in the same period during which the cash flow of the hedged item affects **profit or loss**.
- The **ineffective portion** is recognized in **profit or loss**.

Accounts Receivable in Foreign Currency

วันที่ 1 ธันวาคม 2560 บริษัท ก จำกัด ขายสินค้าให้ลูกค้าในต่างประเทศ โดยกำหนดราคาเป็นสกุลเงินเหรียญสหรัฐ USD 100,000 และลูกค้าจะจ่ายชำระเงินวันที่ 31 ธันวาคม 2560

บริษัท ก ต้องการป้องกันความเสี่ยงจากความผันผวนของอัตราแลกเปลี่ยน (Nature of Risk being Hedged) ที่จะส่งผลกระทบต่อมูลค่าธุรกรรมของลูกค้า (Hedged Item)

บริษัทจึงเข้าทำสัญญาซื้อขายล่วงหน้าหรือสัญญาฟอว์เวิร์ด (Hedging Instrument) กับธนาคารแห่งหนึ่งเพื่อขาย USD 100,000 ในวันที่ 31 ธันวาคม 2560 ในอัตราแลกเปลี่ยนที่ตกลงไว้ล่วงหน้า (Forward Rate)

ณ วันที่ 1 ธันวาคม 2560 อัตราแลกเปลี่ยนทันที (Spot Rate) คือ USD 1 เท่ากับ 35.00 บาท และอัตราฟอว์เวิร์ด 30 วัน (30-day Forward Rate) เท่ากับ USD 1 เท่ากับ 34.80 บาท

ณ วันที่ 1 ธันวาคม 2560

บริษัทมีลูกหนี้ซึ่งมีมูลค่าเท่ากับ 3,500,000 บาท (USD 100,000 x 35.00 บาท) ซึ่งถือเป็นสินทรัพย์ทางการเงิน

มูลค่าธุรกรรมของสัญญาฟอว์เวิร์ด (สัญญาที่จะขาย USD 100,000 ในอัตรา USD 1 เท่ากับ 34.80 บาท) เท่ากับ 0 บาท

Accounts Receivable in Foreign Currency - กรณี ก

หากอัตราแลกเปลี่ยนทันที (Spot Rate) ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2560 คือ USD 1 เท่ากับ 34.50 บาท

ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2560

บริษัทต้องรับรู้ผลขาดทุนจากอัตราแลกเปลี่ยนจากมูลค่ายุติธรรมของลูกค้าที่ลดลงจาก 3,500,00 บาท (USD 100,000 x 35.00 บาท) เป็น 3,450,000 บาท (USD 100,000 x 34.50 บาท) เป็นจำนวนเงิน 50,000 บาท ในกำไรหรือขาดทุนสำหรับปี

บริษัทต้องรับรู้ผลกำไรจากการเปลี่ยนแปลงมูลค่ายุติธรรมของสัญญาฟอว์เวิร์ดเท่ากับ 30,000 บาท ในกำไรหรือขาดทุนสำหรับปี เนื่องจากสัญญาฟอว์เวิร์ดดังกล่าวเป็นอนุพันธ์ที่ใช้ในป้องกันความเสี่ยงมูลค่ายุติธรรม (Fair Value Hedge) กล่าวคือ มูลค่ายุติธรรมของสัญญาฟอว์เวิร์ดเพิ่มขึ้นจาก 0 บาท ณ วันที่ 1 ธันวาคม 2560 เป็น 30,000 บาท (USD 100,000 x (34.80 บาท – 34.50 บาท) ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2560

ในงบกำไรขาดทุนสำหรับปี 2560 จะมีผลขาดทุนจากรายการดังกล่าว 20,000 บาท

(ขาดทุนจากอัตราแลกเปลี่ยนจากลูกหนี้การค้า 50,000 บาท หักกำไรจากการเปลี่ยนแปลงมูลค่ายุติธรรมของสัญญาฟอว์เวิร์ด 30,000 บาท)

Accounts Receivable in Foreign Currency - กรณี ข

หากอัตราแลกเปลี่ยนทันที (Spot Rate) ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2560 คือ USD 1 เท่ากับ 35.30 บาท

ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2560

บริษัทต้องรับรู้ผลกำไรจากอัตราแลกเปลี่ยนจากมูลค่ายุติธรรมของลูกค้าที่เพิ่มขึ้นจาก 3,500,00 บาท (USD 100,000 x 35.00 บาท) เป็น 3,530,00 บาท (USD 100,000 x 35.30 บาท) เป็นจำนวนเงิน 30,000 บาท ในกำไรหรือขาดทุนสำหรับปี

บริษัทต้องรับรู้ผลขาดทุนจากการเปลี่ยนแปลงมูลค่ายุติธรรมของสัญญาฟอว์เวิร์ดเท่ากับ 50,000 บาท ในกำไรหรือขาดทุนสำหรับปี เนื่องจากสัญญาฟอว์เวิร์ดดังกล่าวเป็นอนุพันธ์ที่ใช้ในป้องกันความเสี่ยงมูลค่ายุติธรรม (Fair Value Hedge) กล่าวคือ มูลค่ายุติธรรมของสัญญาฟอว์เวิร์ดลดลงจาก 0 บาท ณ วันที่ 1 ธันวาคม 2560 เป็น -50,000 บาท (USD 100,000 x (34.80 บาท – 35.30 บาท) ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2560

ในงบกำไรขาดทุนสำหรับปี 2560 จะมีผลขาดทุนจากรายการดังกล่าว 20,000 บาท

(กำไรจากอัตราแลกเปลี่ยนจากลูกหนี้การค้า 30,000 บาท หักขาดทุนจากการเปลี่ยนแปลงมูลค่ายุติธรรมของสัญญาฟอว์เวิร์ด 50,000 บาท)

Accounts Receivable in Foreign Currency

วันที่ 1 ธันวาคม 2560 บริษัท ก จำกัด (มหาชน) ขายสินค้าให้ลูกค้าในต่างประเทศ โดยกำหนดราคาเป็นสกุลเงินเหรียญสหรัฐ จำนวนเงิน USD 100,000 และลูกค้าจะจ่ายชำระเงินวันที่ 1 มีนาคม 2561

บริษัท ก ต้องการป้องกันความเสี่ยงจากความผันผวนของอัตราแลกเปลี่ยน (Nature of Risk being Hedged) ที่จะส่งผลกระทบต่อมูลค่าธุรกรรมของลูกค้า (Hedged Item) บริษัทจึงเข้าทำสัญญาฟอว์เวิร์ด (Hedging Instrument) กับธนาคารแห่งหนึ่งเพื่อขาย USD 100,000 ในวันที่ 1 มีนาคม 2561 ในอัตราแลกเปลี่ยนที่ตกลงไว้ล่วงหน้า (Forward Rate)

อัตราผลตอบแทนปราศจากความเสี่ยง (Risk Free Rate) เท่ากับ 6.00% ต่อปี หรือ 0.50% ต่อเดือน

รายการ	1/12/60	31/12/60	1/03/61
Spot Rate	35.00	34.50	33.90
90-day Forward Rate	34.00		
60-day Forward Rate		33.75	

37

วันที่ 1 ธันวาคม 2560

ลูกหนี้การค้า (USD) 3,500,000
ขาย 3,500,000

วันที่ 31 ธันวาคม 2560

สัญญาฟอว์เวิร์ด 24,752
กำไรจากการเปลี่ยนแปลงมูลค่าธุรกรรม 24,752

ขาดทุนจากอัตราแลกเปลี่ยน 50,000
ลูกหนี้การค้า 50,000

วันที่ 1 มีนาคม 2561

ขาดทุนจากการเปลี่ยนแปลงมูลค่าธุรกรรม 14,752
สัญญาฟอว์เวิร์ด 14,752

เงินสด 10,000
สัญญาฟอว์เวิร์ด 10,000

ขาดทุนจากอัตราแลกเปลี่ยน 60,000
ลูกหนี้การค้า 60,000

เงินสด 3,390,000
ลูกหนี้การค้า 3,390,000

Fair Value ณ 31/12/60
= $(34.00 - 33.75) / (1.01)$
= 0.24752
โดย 90-day Forward Price คือ 34.00 บาท และ 60-day Forward Price คือ 33.75 บาท และ 60-day Risk Free Rate คือ 1.00% ดังนั้น $(1+r)$ จึงเป็น (1.01)
มูลค่าธุรกรรมของสัญญาฟอว์เวิร์ด ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2560 จึงเท่ากับ 24,752 บาท (USD 100,000 x 0.24752)

38

Accounts Payable in Foreign Currency

วันที่ 1 ธันวาคม 2560 บริษัท ก จำกัด (มหาชน) ซื้อสินค้าจากผู้ผลิตในต่างประเทศ โดยกำหนดราคาเป็นสกุลเงินเหรียญสหรัฐ (USD) จำนวนเงิน USD 100,000 และบริษัทจะจ่ายชำระเงินวันที่ 1 มีนาคม 2561

บริษัท ก ต้องการป้องกันความเสี่ยงจากความผันผวนของอัตราแลกเปลี่ยน (Nature of Risk being Hedged) ที่จะส่งผลกระทบต่อมูลค่าธุรกรรมของเจ้าหนี้การค้า (Hedged Item) บริษัทจึงเข้าทำสัญญาฟอว์เวิร์ด (Hedging Instrument) กับธนาคารแห่งหนึ่งเพื่อซื้อ USD 100,000 ในวันที่ 1 มีนาคม 2561 ในอัตราแลกเปลี่ยนที่ตกลงไว้ล่วงหน้า (Forward Rate)

อัตราผลตอบแทนปราศจากความเสี่ยง (Risk Free Rate) เท่ากับ 6.00% ต่อปี หรือ 0.50% ต่อเดือน

รายการ	1/12/60	31/12/60	1/03/61
Spot Rate	35.00	35.70	36.10
90-day Forward Rate	35.50		
60-day Forward Rate		35.90	

39

วันที่ 1 ธันวาคม 2560

สินค้าคงเหลือ 3,500,000
เจ้าหนี้การค้า (USD) 3,500,000

วันที่ 31 ธันวาคม 2560

สัญญาฟอว์เวิร์ด 39,604
กำไรจากการเปลี่ยนแปลงมูลค่าธุรกรรม 39,604

ขาดทุนจากอัตราแลกเปลี่ยน 70,000
เจ้าหนี้การค้า 70,000

วันที่ 1 มีนาคม 2561

สัญญาฟอว์เวิร์ด 20,396
กำไรจากการเปลี่ยนแปลงมูลค่าธุรกรรม 20,396

เงินสด 60,000
สัญญาฟอว์เวิร์ด 60,000

ขาดทุนจากอัตราแลกเปลี่ยน 40,000
เจ้าหนี้การค้า 40,000

เจ้าหนี้การค้า 3,610,000
เงินสด 3,610,000

Fair Value ณ 31/12/60

$$= (35.90 - 35.50) / (1.01)$$

$$= 0.39604$$

โดย 90-day Forward Price คือ

34.00 บาท และ 60-day Forward

Price คือ 33.75 บาท และ 60-day

Risk Free Rate คือ 1.00% ดังนั้น

$(1+r)$ จึงเป็น (1.01)

มูลค่าธุรกรรมของสัญญาฟอว์เวิร์ด

ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2560 จึง

เท่ากับ 39,604 บาท (USD 100,000 x 0.39604)

40

Unrecognized Firm Commitment

วันที่ 1 ธันวาคม 2560 บริษัท ก จำกัด ทำสัญญาขายสินค้าให้ลูกค้ารายหนึ่งในปริมาณ 100,000 หน่วย โดยตกลงราคาล่วงหน้าไว้เท่ากับ 35.50 บาทต่อหน่วย (สมมติว่าราคาปัจจุบันเท่ากับ 35 บาทต่อหน่วย) และบริษัทสัญญาว่าจะส่งสินค้านี้ให้ลูกค้าในวันที่ 1 มีนาคม 2561 โดยลูกค้าจะจ่ายชำระเงินทันทีที่ได้รับสินค้า

ราคาของสินค้ามีความผันผวนมาก บริษัทต้องการป้องกันความเสี่ยงจากความผันผวนของราคาสินค้า (Nature of Risk being Hedged) ที่จะส่งผลกระทบต่อมูลค่าสุทธิของข้อผูกพันดังกล่าว (Hedged Item) บริษัทจึงเข้าทำสัญญาฟอว์เวิร์ด (Hedging Instrument) กับนายหน้าแห่งหนึ่งเพื่อ “ซื้อ” สินค้าในปริมาณ 100,000 หน่วย ในวันที่ 1 มีนาคม 2561 ในราคาที่ตกลงไว้ล่วงหน้า (90-day Forward Price) 35.50 บาทต่อหน่วย

อัตราผลตอบแทนปราศจากความเสี่ยง (Risk Free Rate) เท่ากับ 6.00% ต่อปี หรือ 0.50% ต่อเดือน

รายการ	1/12/60	31/12/60	1/03/61
Spot Price	35.00	35.70	36.10
90-day Forward Price	35.50		
60-day Forward Price		35.90	

วันที่ 1 ธันวาคม 2560

มูลค่าสุทธิของสัญญาฟอว์เวิร์ดที่จะซื้อเท่ากับ 0 บาท และมูลค่าสุทธิของข้อผูกพันที่จะขายสินค้าก็เท่ากับ 0 บาท เช่นกัน

วันที่ 31 ธันวาคม 2560

สัญญาฟอว์เวิร์ด	39,604
กำไรจากการเปลี่ยนแปลงมูลค่าสุทธิ	39,604
ขาดทุนจากการเปลี่ยนแปลงมูลค่าสุทธิ	39,604
ข้อผูกพันที่บอกเลิกไม่ได้	39,604

วันที่ 1 มีนาคม 2561

สัญญาฟอว์เวิร์ด	20,396
กำไรจากการเปลี่ยนแปลงมูลค่าสุทธิ	20,396
เงินสด	60,000
สัญญาฟอว์เวิร์ด	60,000
ขาดทุนจากการเปลี่ยนแปลงมูลค่าสุทธิ	20,396
ข้อผูกพันที่บอกเลิกไม่ได้	20,396
เงินสด	3,550,000
ข้อผูกพันที่บอกเลิกไม่ได้	60,000
ขาย	3,610,000

Fair Value ณ 31/12/60
 $(35.90 - 35.50) / (1.01) = 0.39604$
 โดย 90-day Forward Price คือ 35.50 บาท และ 60-day Forward Price คือ 35.90 บาท และ 60-day Risk Free Rate คือ 1.00% ดังนั้น $(1+r)$ จึงเป็น (1.01)
 มูลค่าสุทธิของสัญญาฟอว์เวิร์ดที่จะซื้อ ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2560 จึงเท่ากับ 39,604 บาท $(100,000 \text{ หน่วย} \times 0.39604)$

Highly Probable Forecast Transaction

วันที่ 1 ธันวาคม 2560 บริษัท ก จำกัด ทำสัญญาจะขายสินค้าให้ลูกค้ารายหนึ่ง 100,000 หน่วย ในราคาตลาด ณ วันที่มีการส่งมอบสินค้า (สมมติว่าราคาปัจจุบันเท่ากับ 35 บาทต่อหน่วย) และบริษัทสัญญาว่าจะส่งสินค้านี้ให้ลูกค้าในวันที่ 1 มีนาคม 2561 โดยลูกค้าจะจ่ายชำระเงินทันทีที่ได้รับสินค้า

บริษัทต้องการป้องกันความเสี่ยงจากความผันผวนของราคาสินค้า (Nature of Risk being Hedged) ที่จะส่งผลกระทบต่อกระแสเงินสดที่บริษัทจะได้รับ (Hedged Item) บริษัทจึงเข้าทำสัญญาฟอว์เวิร์ด (Hedging Instrument) กับนายหน้าแห่งหนึ่งเพื่อ “ขาย” สินค้านี้ในปริมาณ 100,000 หน่วย ในวันที่ 1 มีนาคม 2561 ในราคาที่ตกลงไว้ล่วงหน้า (90-day Forward Price) เท่ากับ 34.50 บาทต่อหน่วย

อัตราผลตอบแทนปราศจากความเสี่ยง (Risk Free Rate) เท่ากับ 6.00% ต่อปี หรือ 0.50% ต่อเดือน

รายการ	1/12/60	31/12/60	1/03/61
Spot Price	35.00	34.70	34.40
90-day Forward Price	34.50		
60-day Forward Price		34.20	

43

รายการ	1/12/60	31/12/60	1/03/61
Spot Price	35.00	34.70	34.40
90-day Forward Price	34.50		
60-day Forward Price		34.20	

วันที่ 31 ธันวาคม 2560

สัญญาฟอว์เวิร์ด 29,703
OCI - กำไรขาดทุนจากสัญญาฟอว์เวิร์ด 29,703

วันที่ 1 มีนาคม 2561

OCI - กำไรขาดทุนจากสัญญาฟอว์เวิร์ด 19,703
สัญญาฟอว์เวิร์ด 19,703

เงินสด 10,000
สัญญาฟอว์เวิร์ด 10,000

เงินสด 3,440,000
รายได้จากการขาย 3,440,000

OCI - กำไรขาดทุนจากสัญญาฟอว์เวิร์ด 10,000
ผลสะสมของกำไรจากฟอว์เวิร์ด (PL) 10,000

งบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จ 2560

OCI - กำไรจากฟอว์เวิร์ด 29,703

งบแสดงฐานะการเงิน 2560

สินทรัพย์ - สัญญาฟอว์เวิร์ด 29,703

ส่วนของผู้ถือหุ้น - OCI 29,703

งบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จ 2561

PL - รายได้จากการขาย 3,440,000

PL - ผลสะสมของกำไรจากฟอว์เวิร์ด 10,000

OCI - ขาดทุนจากฟอว์เวิร์ด 19,703

Cash Flow Hedge – Interest Rate Swap

วันที่	MLR+1%	รับ MLR+1%	จ่าย 8.00%	รับ (จ่าย) สุทธิ	มูลค่ายุติธรรม IRS
1 มค 60					0.00
31 ธค 60	8.00%	80,000	80,000	0	(13,002.63)
31 ธค 61	7.50%	75,000	80,000	(5,000)	4,442.93
31 ธค 62	8.25%	82,500	80,000	2,500	(2,320.19)
31 ธค 63	7.75%	77,500	80,000	(2,500)	0.00

1 มค 60	เงินสด	1,000,000.00	
	เงินกู้ยืม		1,000,000.00
31 ธค 60	ดอกเบี้ยจ่าย	80,000.00	
	เงินสด		80,000.00
	OCI - กำไรขาดทุนจาก IRS	13,002.63	
	IRS		13,002.63
31 ธค 61	ดอกเบี้ยจ่าย	75,000.00	
	เงินสด (จ่ายให้ธนาคารที่ให้กู้ยืม)		75,000.00
	ดอกเบี้ยจ่าย	5,000.00	
	เงินสด (จ่ายให้ธนาคารที่ทำ IRS)		5,000.00
	IRS	17,445.56	
	OCI - กำไรขาดทุนจาก IRS		17,445.56

Cash Flow Hedge – Interest Rate Swap

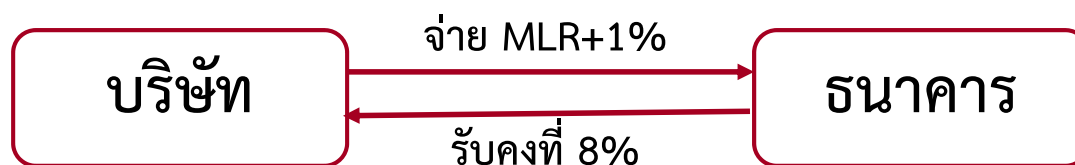

31 ธค 62	ดอกเบี้ยจ่าย	82,500.00	
	เงินสด (จ่ายให้ธนาคารที่ให้กู้ยืม)		82,500.00
	เงินสด (รับจากธนาคารที่ทำ IRS)	2,500.00	
	ดอกเบี้ยจ่าย		2,500.00
	IRS	6,763.11	
	OCI - กำไรขาดทุนจาก IRS		6,763.11
31 ธค 63	ดอกเบี้ยจ่าย	77,500.00	
	เงินสด (จ่ายให้ธนาคารที่ให้กู้ยืม)		77,500.00
	ดอกเบี้ยจ่าย	2,500.00	
	เงินสด (จ่ายให้ธนาคารที่ทำ IRS)		2,500.00
	IRS	2,320.19	
	OCI - กำไรขาดทุนจาก IRS		2,320.19
	เงินกู้ยืม	1,000,000.00	
	เงินสด (จ่ายให้ธนาคารที่ให้กู้ยืม)		1,000,000.00

Cash Flow Hedge – Interest Rate Swap

47

Fair Value Hedge – Interest Rate Swap

วันที่	MLR+1%	รับ 8.00%	จ่าย MLR+1%	รับ (จ่าย) สุทธิ	มูลค่ายุติธรรม IRS	มูลค่ายุติธรรม เงินกู้ยืม
1 มค 60					0.00	1,000,000.00
31 ธค 60	8.00%	80,000	80,000	0	13,002.63	1,013,002.63
31 ธค 61	7.50%	80,000	75,000	5,000	(4,442.93)	995,557.07
31 ธค 62	8.25%	80,000	82,500	(2,500)	2,320.19	1,002,320.19
31 ธค 63	7.75%	80,000	77,500	2,500	0.00	1,000,000.00

Fair Value Hedge – Interest Rate Swap

1 มค 60	เงินสด	1,000,000.00	
	เงินกู้ยืม		1,000,000.00
31 ธค 60	ดอกเบี้ยจ่าย	80,000.00	
	เงินสด		80,000.00
	IRS	13,002.63	
	กำไรจากมูลค่ายุติธรรม IRS (PL)		13,002.63
	ขาดทุนจากมูลค่ายุติธรรมของเงินกู้ยืม (PL)	13,002.63	
	เงินกู้ยืม		13,002.63
31 ธค 61	ดอกเบี้ยจ่าย	80,000.00	
	เงินสด (จ่ายให้ธนาคารที่ให้กู้ยืม)		80,000.00
	เงินสด (รับจากธนาคารที่ทำ IRS)	5,000.00	
	ดอกเบี้ยจ่าย		5,000.00
	ขาดทุนจากมูลค่ายุติธรรม IRS (PL)	17,445.56	
	IRS		17,445.56
	เงินกู้ยืม	17,445.56	
	กำไรจากมูลค่ายุติธรรมของเงินกู้ยืม (PL)		17,445.56

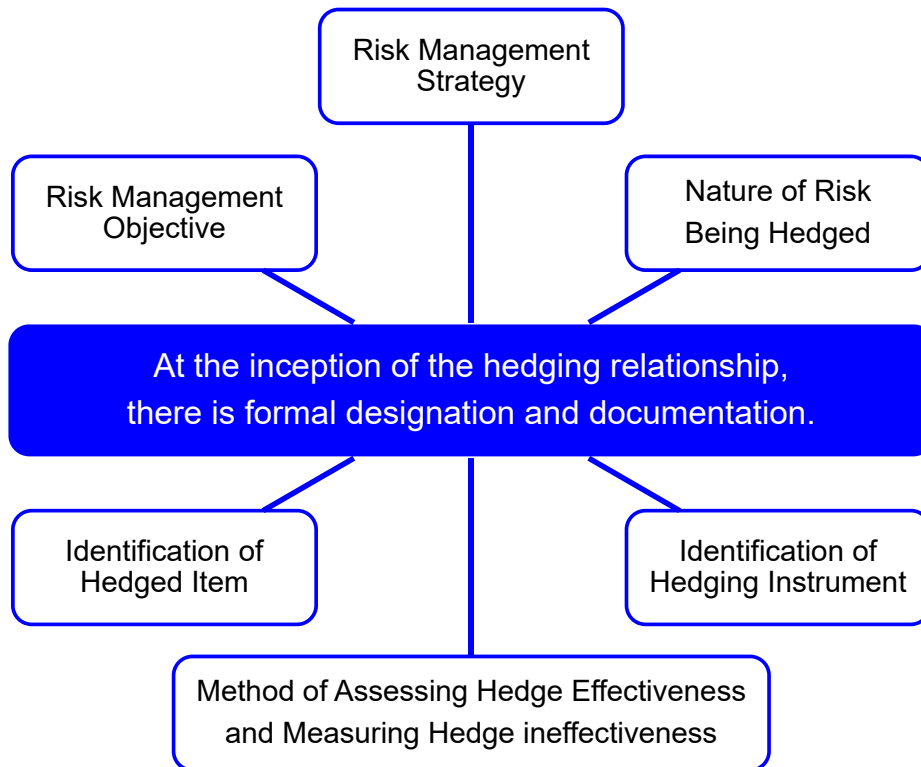
49

Fair Value Hedge – Interest Rate Swap

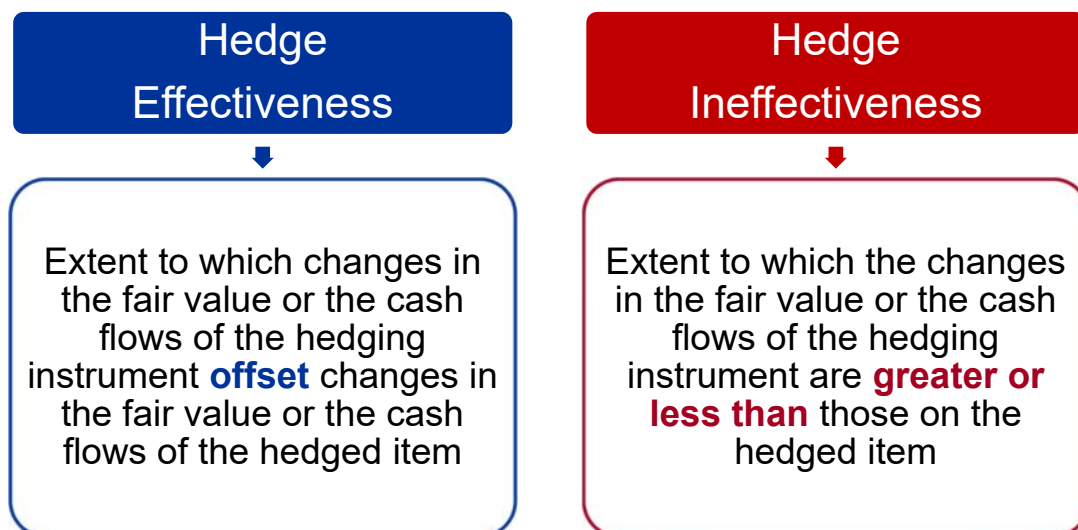
31 ธค 62	ดอกเบี้ยจ่าย	80,000.00	
	เงินสด (จ่ายให้ธนาคารที่ให้กู้ยืม)		80,000.00
	ดอกเบี้ยจ่าย	2,500.00	
	เงินสด (จ่ายให้ธนาคารที่ทำ IRS)		2,500.00
	IRS	6,763.11	
	กำไรจากมูลค่ายุติธรรม IRS (PL)		6,763.11
	ขาดทุนจากมูลค่ายุติธรรมของเงินกู้ยืม (PL)	6,763.11	
	เงินกู้ยืม		6,763.11
31 ธค 63	ดอกเบี้ยจ่าย	80,000.00	
	เงินสด (จ่ายให้ธนาคารที่ให้กู้ยืม)		80,000.00
	เงินสด (รับจากธนาคารที่ทำ IRS)	2,500.00	
	ดอกเบี้ยจ่าย		2,500.00
	ขาดทุนจากมูลค่ายุติธรรม IRS (PL)	2,320.19	
	IRS		2,320.19
	เงินกู้ยืม	2,320.19	
	กำไรจากมูลค่ายุติธรรมของเงินกู้ยืม (PL)		2,320.19
	เงินกู้ยืม	1,000,000.00	
	เงินสด (จ่ายให้ธนาคารที่ให้กู้ยืม)		1,000,000.00

50

Hedging Accounting – Qualified Hedge

Hedge Effectiveness

Assess hedge effectiveness requirements at the inception of the hedging relationship, and on an ongoing basis (at a minimum, at each reporting date or upon a significant change in the circumstances, whichever comes first).

All About Accounting

FB Page: All About Accounting
www.facebook.com/AAA.AllAboutAccounting/

TFRS 9: Financial Instruments

2020
2563